

СПОЉНОТРГОВИНСКА РАЗМЈЕНА ХРАНЕ, ПИЋА И ДУВАНА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ У 2015 ГОДИНИ

настављен вишегодишњи тренд позитивних показатеља

Према подацима РЗС РС, извоз хране, пића и дувана у 2015 год. износио је 233,5 мил. КМ, а увоз 766,2 мил. КМ, чиме је остварен дебаланс од -532,7 мил. КМ, и покривеност увоза извозом од 30,5%. У односу на 2014 год., дошло је до повећања извоза за 20,0 мил.КМ или 9,4 % , док је увоз повећан за 14,5 мил.КМ или за 1,9%: Дебаланс је по први пут од како се прате подаци реално смањен и то за 5,5 мил. КМ или 1,0%, а покривеност увоза извозом повећана је за 2,1 индексна поена и по први пут је изнад 30,0%. Према наведеним показатељима, може се констатовати да је у 2015. год. настављен вишегодишњи тренд позитивних показатеља, а послије заустављања овог тренда кретања у 2014. год. у односу на 2013. годину.

Посматрано по секторима према СМКД, код хране и живих животиња дошло је до повећања извоза за 5,4% и увоза за 3,4%, што је довело до повећања дебаланса за 2,6% и покривености увоза извозом са 31,0% на 31,6%. Код пића и дувана дошло је до знатног повећања извоза и то за 75,6% и смањења увоза за 7,7%, што је довело до смањења дебаланса за 19,0% и повећања покривености увоза извозом са 12,0% на 22,8% . Позитивна кретања у дјелатностима производње пића и дувана допринијела су позитивном стању и кретању код укупне хране, пића и дувана, али је у овом подсектору и даље присутан велики увоз и дебаланс, нарочито код пива, воде природне и минералне, газираних и негазираних без додатог и са додатим шећером и другим заслађивачима.

СПОЉНОТРГОВИНСКА РАЗМЈЕНА ХРАНЕ, ПИЋА И ДУВАНА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ У 2015 У ОДНОСУ НА 2014.ГОД.

		ИЗВОЗ		УВОЗ		БИЛАНС		ИЗВОЗ/ /УВОЗ
		ВРЕД.	ИНД.	ВРЕД.	ИНД.	ВРЕД.	ИНД.	
ХРАНА И ЖИВЕ ЖИВОТ.	2014	201,1	-	649,1	-	-448,0	-	31,0
	2015	211,9	105,4	671,5	103,4	-459,6	102,6	31,6
ПИЋА И ДУВАН	2014	12,3	-	102,6	-	-90,3	-	12,0
	2015	21,6	175,6	94,7	92,3	73,1	81,0	22,8
УКУПНО Р.СРПСКА :	2014	213,5	-	751,7	-	-538,2	-	28,4
	2015	233,5	109,4	766,2	101,9	-532,7	99,0	30,5
УКУПНО Ф.БИХ:	2014	266,0	-	1.607,8	-	-1.341,8	-	16,5
	2015	380,0	142,9	1.699,0	105,7	-1.319,0	98,3	22,4

извор : РЗС РС, Бања Лука и ФЗС ФБиХ
обрада : ПКРС, Бања Лука

Посматрано по групама и врстама производа, највећа спољнотрговинска размјена остварена је код код бисквита, колача и др. производа тар.бр.1905, меса свих врста глава 02 царинске тарифе БиХ, кукуруза, чоколаде и осталих прехранбени производа тар.бр. 1806, воћа и језграстих плодова глава 08 ц.т. и других производа. Највећи извоз остварен је код воћа и језграстих плодова и то највише код свјежих јабука, крушака и дуња т.бр.0808 , бисквита, колача и др. производа, шећера и сахарозе т.бр. 1702, чоколаде и осталих прехранбени производа, млијека и мљечних прерађевина и производа. Највећи увоз остварен је код меса свих врста, кукуруза, бисквита, колача и др. производа, пшенице, пива и других група тј. производа, а највећи дебаланс остварен је код меса свих врста, кукуруза, пшенице, пива, месних прерађевина и других производа.

СПОЉНОТРГОВИНСКА РАЗМЈЕНА НАЈЗНАЧАЈНИЈИХ ГРУПА ПРОИЗВОДА У 2015. ГОД.

р.бр.	НАЗИВ ГРУПА ПРОИЗВОДА	УК.ПРОМ.	мил.КМ		
			ИЗВОЗ	УВОЗ	БИЛАНС
1.	Бисквит, колачи и др.произ.	82,0	28,7	53,3	-24,6
2.	Месо (све врсте)	75,3	4,3	71,0	-66,7
3.	Кукуруз	70,7	10,9	59,8	-48,9
4.	Чоколада и др. производи	64,9	22,6	42,3	-19,7
5.	Воће и језграсти плодови	62,7	41,6	21,1	+20,5
6.	Пшеница	50,1	2,4	47,7	-45,3
7.	Пиво	43,2	0,4	42,8	-42,4
8.	Шећер и сахароза	39,1	24,9	14,2	+10,7
9.	Месне прерађевине	34,4	0,0	34,4	-34,4
10.	Воде: са и без.дод.шећера	27,8	6,0	21,8	-15,8
11.	Млијеко и мљечне прерађ.	24,9	17,1	7,8	+9,3

извор : РЗС РС, Бања Лука

обрада : ПКРС, Бања Лука (производи су рангирани према укупном промету)

Посматрано по државама, највећа спољнотрговинска размјена остварена је са Р. Србијом, Р.Хрватском, Италијом, Њемачком, Бразилом и др. земљама. Највише се извозило у Р.Србију, Италију, Црну Гору, Р. Федерацију, Р.Хрватску и др. земље, а највише се увозило из Р.Србије, Бразила,Р.Хрватске, Њемачке, Мађарске и других земаља. Суфицит је остварен са Ц. Гором и Р. Федерацијом, а највећи дебаланс остварен је са Р. Србијом, Бразилом, Мађарском, Њемачком, Р. Хрватском и др. земљама. Највећа покривеност увоза извозом, остварена је са Р. Федерацијом, Ц. Гором, Италијом, Р.Хрватском, Њемачком и другим земљама.

СПОЉНОТРГОВИНСКА РАЗМЈЕНА ПО ДРЖАВАМА у 2015.год.

мил. КМ

	ДРЖАВА	УК. ПРОМЕТ		ИЗВОЗ		УВОЗ		БИЛАНС мил.КМ	ИЗВ./ УВОЗ
		мил.КМ	%	мил.КМ	%	мил.КМ	%		
1.	СРБИЈА	411,7	41,2	57,9	24,8	353,8	46,2	-295,9	16,4
2.	ХРВАТСКА	64,1	6,4	18,5	7,9	45,6	6,0	-27,1	40,6
3.	ИТАЛИЈА	60,5	6,1	27,6	11,8	32,9	4,3	-5,3	83,9
4.	ЊЕМАЧКА	54,0	5,4	8,5	3,6	45,5	5,9	-37,0	18,7
5.	БРАЗИЛ	52,2	5,2	0,0	0,0	52,2	6,8	-52,2	0,0
6.	МАЂАРСКА	43,0	4,3	1,1	0,5	41,9	5,5	-40,8	2,6
7.	МАКЕД. БЈР	32,3	3,2	13,3	5,7	19	2,5	-5,7	70,0
8.	ЦРНА ГОРА	30,6	3,1	26,4	11,3	4,2	0,5	+22,2	628,6
9.	РУСИЈА	20,2	2,0	19,3	8,3	0,9	0,1	+18,4	2.144
10.	ПОЉСКА	18,4	1,8	0,1	0,0	18,3	2,4	-18,2	0,5

извор : РЗС РС, Бања Лука

обрада : ПКРС, Бања Лука

НЕ принципу „традиционалне трговине“

На појачане активности Р. Хрватске и других земаља ЕУ почетком ове године у вези примјене принципа „традиционалне трговине“, у Привредној комори је одржан састанак 18.01. и у Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде 26.01.2016 године, на којима су присуствовали представници произвођача хране, пића и дувана из свих грана привређивања који су организовани у Привредној комори, савезима и самосталним удружењима и представници надлежних министарстава у Влади Републике Српске. На састанцима су још једном потврђени ставови, према којима би примјена принципа „традиционалне трговине“ довела до потпуног гашења појединих грана привређивања, прије свега у сектору мљекарства, а негативни ефекти били би и у другим гранама у секторима производње хране, пића и дувана, те у руралном развоју, повећању дебаланса и смањењу прилива у буџете свих институција у Републици Српској и БиХ.

важеће царинске стопе при увозу из земаља ЕУ

р.бр.	групе производа	царинске стопе
1.	Месне прерађевине	10+ 3,5 КМ/кг; 10+3 КМ/кг
2.	Жестока алк. пића	15 ; 15+2 КМ/л
3.	Вино	15; 15+2 ; 15+0,5 ; 15+0,2 КМ/л
4.	Кондиторски производи	10+1,5 ; 15+1,5 КМ/кг

5.	Месо	10 +2,5; 1,5 КМ/кг
6.	Млијекo и прерађевине	10; 10+1 ; 10+0,60; 10+0,40 КМ/л
7.	Живе животиње	10+0,8; 10+0,5 ; 10+0,2 КМ/кг
8.	Воћне прерађевине	15+04; 10+0,4 КМ/кг
9.	Рибе	10 ; 10+0,75 КМ/кг
10.	Мед	5+1 КМ/кг
11.	Воће	5; 10; 10 +0,1 ;10+0,15 КМ/кг
12.	Поврће	5+0,1 КМ/кг
13.	Дувански производи	15
14.	Шећери	10
15.	Свјеже цвијеће	10

извор: царинска тарифа БиХ

обрада : ПКРС, Бања Лука

напомена : царински стопама обухваћено је 220 производа из сектора хране, пића и дувана у наведним групама производа, у којима осим наведених има и производа са нултом царинском стопом

Уз аргументе Владе Републике Српске да термин „традиционална трговина“ не постоји у међународном праву, те да је конкурентност наших произвођача и даље знатно мања од произвођача у земљама ЕУ, што је био разлог да се у ССП-у задрже царинска оптерећења при увозу 220 производа из земаља ЕУ и друге аргументе, на састанку је изнијет и додатни аргумент у вези стања у спољнотрговинској размјени. Наиме, према подацима РЗС РС Бања Лука, у спољнотрговинској размјени хране, пића и дувана између Републике Српске и земаља ЕУ, покривеност увоза извозом смањена је са 44,1% у 2013. години на 34,7 у 2014. години, што је произашло из повећања увоза са 30,3% на 31,5% и смањењу извоза са 45,8% на 38,4%. Ова неповољна кретања за Републику Српску, настављена су и у 2015 години, што се види из података о спољнотрговинској размјени за једанаест мјесеци. Извоз из Републике Српске је смањен у земље ЕУ за 8,9% и у Р. Хрватску за 20,3%, увоза је повећан за 3,3% из земаља ЕУ и 5,3% из Р. Хрватске, дебаланс је повећан за 19,2% са земљама ЕУ и за 38,2% са Р. Хрватско, а покривеност увоза извозом смањена је за 5,5 индексних поена са земљама ЕУ и за 13,7 индексних поена са Р. Хрватском. Имајући у виду да се негативни тренд кретања за Републику Српску дешава уз истовремено позитиван тренд показатеља у укупној спољнотрговинској размјени, те да је слично стање и на нивоу БиХ, примјена принципа „традиционалне трговине“ значила би за Републику Српску и БиХ заустављање позитивних кретања и још неповољније стање тј. раст дебаланса и пад покривености увоза извозом, при чему је за истаћи да је покривеност увоза извозом у Републици Српској 29,5% и у БиХ 22,0%, знатно испод покривености увоза извозом у Р. Хрватској од 66.0% и других земаља ЕУ.

СПОЉНОТРГОВИНСКА РАЗМЈЕНА ХРАНЕ, ПИЋА И ДУВАНА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ СА
ЗЕМЉАМА ЕУ И СА Р. ХРВАТСКОМ ЗА ЈЕДНАЕСТ МЈЕСЕЦИ 2014. И 2015. ГОДИНЕ

01-11 мј.		ИЗВОЗ		УВОЗ		БИЛАНС		ИЗВ./ УВОЗ
		мил.КМ	%	мил.КМ	%	мил.КМ	%	
РС и ЕУ	2014	83,9	-	265,6	-	-181,7	-	31,6
	2015	76,4	91,9	293,0	110,3	-216,6	119,2	26,1
РС и Р.Хр.	2014	22,2	-	39,5	-	-17,3	-	56,2
	2015	17,7	79,7	41,6	105,3	-23,9	138,2	42,5
УКУП.РС	2014	193,7	-	711,3	-	-517,6	-	27,2
	2015	216,9	112,0	734,6	103,3	-517,7	100,0	29,5

извор : РЗС РС, Бања Лука
обрада : ПКРС, Бања Лука

Имајући у виду постојеће стање у производњи, прије свега пољопривредних производа у погледу задржавања и пада обима производње у највећем броју грана производње, смањене конкурентности и лоше временске прилике, те проблеме у спољнотрговинској размјени, може се констатовати да је стање у спољнотрговинској размјени хране, пића и дувана задовољавајуће, при чему ипак треба истаћи да је томе у знатној мјери допринијело повећање извоза свјежег воћа у Р. Федерацију са 5,1 мил. КМ у 2014. год. на 19,3 мил. КМ у 2015. години. Да би се стање у спољнотрговинској размјени знатније побољшало, неопходно је у наредном периоду јачати конкурентску способност прије свега пољопривредне производње и то повећањем продуктивности и рентабилности, повећањем финансијске подршке и рентабилнијом расподјелом тих средстава, прилагођавањем производње захтјевима тржишта у погледу асортимана, квалитета и цијена, и повећање потрошње домаћих производа. У спољнотрговинској размјени потребно је убрзати активности на стварању услова за извоз производа животињског поријекла у ЕУ и за провоз кроз земље ЕУ у Р. Федерацију, повећању квота за бесцарински извоз за рибу и шећер тј. високофруктозни сируп, сорбитол и друге производе и не дозволити измјене у ССП-у у погледу примјене принципа „традиционалне трговине“.

Славко Стевановић, дипл.ек.